

Den Haag: Waarom werd een burgerlijke herdenking vervangen door een (semi)-religieuze bijeenkomst?

Verschillende inzichten over Srebrenica herdenking

Door: Alosman Husejnović

Oslobodjenje (Bosnië) 13-11-2019

Gebed (Dženaza) op Het Plein in Den Haag: Noviteit in de laatste vier jaar / Alosman Husejnović

Volgende week zal het Organisatiecomité van Srebrenica herdenking een evaluatie houden over het traditionele evenement in Den Haag. Naast de beoordeling over hoe het dit jaar is verlopen, zal er ook worden gesproken over de mogelijkheden om het programma te verbeteren. Dit ter gelegenheid van de trieste herinnering aan de genocide in Srebrenica, die elk jaar op 11 juli gehouden wordt voor het Nederlandse parlement, op Het Centrale Plein in Den Haag. Srebrenica wordt op deze dag ongetwijfeld opnieuw geïnternationaliseerd. Er zal massale aanwezigheid zijn van lokale media en ook enkele vertegenwoordigers van het Nederlandse sociale- en politieke leven. Zij zullen hun medeleven graag betuigen ten aanzien van de pijn van de overlevenden van Srebrenica en het grootte aantal Bosniërs in dit land.

Interessant is dat er op de eerdergenoemde evaluatie van vorig jaar voor het eerst een serieuze kanttekening werd geplaatst door Bosniërs in het tulpenland. Het gaat om een petitie van burgers van

Bosnië en Herzegovina die in Nederland wonen en werken, waarin zij hun bezwaren hebben geuit. Ook hebben zij het organisatiecomité om opheldering gevraagd over de opvallende verandering in het karakter van de herdenking in Den Haag in de afgelopen jaren.

Namelijk, zoals gezegd, in plaats van de gebruikelijke burgerherdenking, met vrijwel geen religieuze symbolen en gewichtigheid, die al sinds 1996 als zodanig herkenbaar was, met vreedzame boodschappen en een waardige tocht van demonstranten met de namen van slachtoffers van de genocide tegen de Bosniërs en met daarbij de afwisselende drumgeluiden, kreeg het programma ineens nieuwe contouren! Aan deze beslissing is geen bredere discussie voorafgegaan binnen het Platform van BiH [Bosnië en Herzegovina], en binnen de overkoepelende vereniging van BiH-organisaties in het Koninkrijk der Nederlanden of elders. Zo besloot het Organiserend Comité, op een enigszins dramatische manier.

Een groep Bosniërs in het Koninkrijk der Nederlanden heeft zich in de genoemde petitie geuit tegen zowel het veranderende karakter van een algemeen aanvaarde maatschappelijke manifestatie, het ondersteunen van de overlevenden van Srebrenica in hun strijd om de waarheid over de genocide, als tegen het onbegrijpelijke, ruwe optreden en roerige en ongemakkelijke bijeenkomst in Utrecht van vier jaar geleden. Toen hebben de leden van het organiserend comité, onder leiding van vertegenwoordigers van de Bosnische islamitische gemeenschap, de rustige Nederlanders overstemd en hen praktisch verjaagd, terwijl zij gedurende twee decennia een van de steunpilaren van deze bijeenkomsten waren. Op 'militaristische' wijze voorbereid, beschuldigen de Bosnische islamitische gemeenschap de Nederlanders ervan dat zij zich hebben verrijkt ten koste van hun benarde positie en tragedie van Srebrenica, en dat zij miljoenen hebben opgehaald aan Nederlandse overheidsprojecten in BiH. Er was geen weg meer terug. De bom was gebarsten.

Het is goed om te weten dat er in de twee decennia van het bestaan van de Srebrenica herdenking voor wat betreft de religieuze inhoud niets meer was dan de Fatih-preek van de Rotterdamse Imam en het gebruikelijke Ilahiya-koor, met het voordragen van het gedicht "Spaar Geen Tranen" aan het einde van het programma. Pas na pijnlijke evaluatie in 2016 in Utrecht werd het gebed, de toespraken van imams, het optreden van de Ilahiya-koor enzovoort, geïntroduceerd. Nog opvallender is, dat er na 20 jaar geen noemenswaardige personen meer aanwezig waren in de organisatie en dat er tijdens de loop van waardige tocht geen personen waren uit verschillende Nederlandse pro-Bosnisch georiënteerde verenigingen, en ook de initiatiefnemers van Srebrenica herdenking van het eerste uur waren niet aanwezig, met name Dion van den Berg, oud directeur en politiek adviseur van de Nederlandse NGO, vredesbeweging Pax, een van de belangrijkste initiators van de blijvende herinnering aan Srebrenica.

De ondertekenaars van de petitie vroegen zich af wat het voor meerwaarde het heeft voor Srebrenica om tijdens de herdenking op 11 juli in Den Haag het gebed op te nemen in het programma, de Rotterdamse Effendi te laten preken, de moslim koren te laten optreden en Bosnische Mevlud voordragen voor een internationaal publiek en voor in de war gebrachte Nederlanders?

In de petitie staat, onder andere:

"In de afgelopen jaren zijn wij Bosniërs in Nederland getuige geweest van het feit dat de Srebrenica herdenking grotendeels een ander karakter heeft gekregen als in de afgelopen 20 jaar. Daarbij denken we vooral aan de inbreng in het programma van het gebed en het optreden van moslim koren, hetgeen tot luid commentaar leidde, zowel onder onze Nederlandse vrienden als onder de Bosniërs op Het Plein. Het feit dat verschillende Nederlandse NGO's zich na 20 jaar uit de organisatie hebben teruggetrokken, laat velen niet onverschillig. Vanwege het bovenstaande zijn wij, met de beste bedoelingen, van mening dat de invoering van het gebed een overbodige stap is. Als het al onmogelijk is om het gebed volledig af te schaffen en het programma terug te brengen in het kader van een burgerlijke bijeenkomst, zoals het in de afgelopen 20 jaar was, dan dient men de religieuze optredens

in ieder geval te reduceren tot een gebed. Een toespraak van de Imam op Het Plein lijkt ons volkomen ongepast."

Ook werden er bezwaren geuit tegen het onnodige tweetalige programma, in het Nederlands en in het Bosnisch, en het volledig weglaten van het programma in het Engels als resultaat dat de gasten van het diplomatieke corps het niet kunnen volgen. Tevens waren er bezwaren tegen het verminderen van het aantal koren van de Nederlandse Bosniërs uit IZ en een onzorgvuldiger selectie van gasten tijdens de Mars Mira (Vredesmars), waar totaal anonieme figuren, zonder geloofwaardigheid of reputatie, met pathetische teksten de ruimte kregen zonder een serieuze screening door de organisatoren.

"Het feit dat de organisatie van de Srebrenica herdenking geen Nederlandse verenigingen meer heeft, verzwakt de kracht en het bereik van de herdenking op 11 juli in Den Haag. Men moet proberen ten minste één pro-Bosnisch geëngageerde Nederlandse NGO te vinden, die met hen samen achter deze wereldwijd herkenbare herdenking met BiH-verenigingen zou staan", staat vermeld aan het einde van de petitie.

Helaas voor de ondertekenaars werden de verzoeken bij de evaluatie van vorig jaar wel gehoord, maar niet aanvaard, ondanks het feit dat sommige personen die geboycot werden de vergadering verlieten.

De vredesorganisatie PAX en enkele andere Nederlandse NGO's waren teleurgesteld, verslagen en beschaamd door de beschuldigingen over hun mogelijke verrijking in naam van Srebrenica en lieten niets van zich horen, hoewel ze wel hadden aangegeven hun standpunten graag te willen verduidelijken in bepaalde Bosnische media. Dit is tot op heden niet gebeurd.

"Natuurlijk voelen we ons niet op ons gemak als we weten dat er een kloof en ernstig meningsverschil is over de inhoud van het programma van deze enorm belangrijke herdenking op 11 juli in Den Haag," was de korte reactie in een e-mailcorrespondentie van PAX die in Utrecht gevestigd is. De Bosnische organisaties waren nog minder spraakzaam.

"Het organisatiecomité heeft de opmerkingen en de voorstellen overwogen en er zullen natuurlijk maatregelen worden genomen die de organisatie op 11 juli kunnen verbeteren", zei Šefkija Hadžiarapović, een van de vertegenwoordigers van het organisatiecomité en een van de weinige vrijwilligers van Srebrenica die vanaf het begin standvastig en waardig meewerkt aan de organisatie van Srebrenica herdenking.

"Ik wil graag vermelden dat er twee Nederlandse organisaties zijn die in ons bestuur zitten en dat iedereen die met ons wil samenwerken, wat ons betreft, welkom is. Wat PAX betreft, moet ik zeggen dat zij ongetwijfeld tot nu toe veel hebben gedaan, maar ook veel eraan hebben verdiend", antwoordde Hadžiarapović kort op de vraag over de petitie van de Bosniërs in Nederland en zette hiermee waarschijnlijk een punt achter deze kwestie.

Hoewel er aan de eisen van de ondertekenaars van de petitie voor de terugkeer naar de herdenking, zoals die was tot 2016 niet werd voldaan, merkten sommige oplettende omstanders op dat er dit jaar op 11 juli op het centrale plein in Den Haag, in vergelijking met de afgelopen drie jaar, wel kleine aanpassingen in het programma werden doorgevoerd. Echter, het gebed en Ilahiya -koren zijn gebleven, ook was de Effendi via de luidsprekers weer te horen in de haven van Den Haag en in de nabije omgeving.